

BÁO CÁO

Công tác giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa và tiềm năng thế mạnh của địa phương; tình hình quản lý, trùng tu, tôn tạo và phát huy giá trị di tích trên địa bàn thành phố

Thực hiện Kế hoạch số 353-KH/TU ngày 17/11/2024 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về khảo sát và tổ chức Hội nghị công tác giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa và tiềm năng thế mạnh của địa phương cho đoàn viên, thanh niên, học sinh, sinh viên; Ban Thường vụ Thành ủy báo cáo kết quả triển khai cụ thể như sau:

I. ĐẶC ĐIỂM TÌNH HÌNH

Hiện nay trên địa bàn thành phố Phan Rang - Tháp Chàm có 66 Di sản văn hóa (Lịch sử cách mạng, văn hóa và di sản văn hóa phi vật thể). Trong đó có 26 Di tích, Di sản văn hóa phi vật thể được xếp hạng: 01 Di tích Quốc gia đặc biệt (Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Ninh Thuận quản lý), 05 Di tích Quốc gia (04 di tích kiến trúc nghệ thuật, 01 Di sản văn hóa phi vật thể), 20 Di tích cấp tỉnh (15 Di tích kiến trúc nghệ thuật, 04 Di tích lịch sử cách mạng, 01 Di sản văn hóa phi vật thể) và 40 Di tích kiến trúc nghệ thuật chưa xếp hạng (*Đính kèm phụ lục*).

II. KẾT QUẢ THỰC HIỆN

1. Kết quả công tác quản lý di tích

Công tác quản lý Nhà nước về di tích trên địa bàn thành phố được tăng cường. Các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa được triển khai đồng bộ và hiệu quả. Việc khảo sát hiện trạng các di tích trên địa bàn được thực hiện thường xuyên; từ đó đề ra các phương án trùng tu, tôn tạo, kiến nghị các cơ quan cấp trên quan tâm xem xét hỗ trợ vốn đầu tư phục vụ công tác trùng tu, tôn tạo¹. Chú trọng việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất di tích, ngăn ngừa tình trạng lấn chiếm đất đai, xâm phạm di tích². Việc đầu tư kinh phí cho công tác tu bổ, tôn tạo, chống xuống cấp các di

¹ Từ năm 2020 đến nay, thành phố đã tổ chức 20 cuộc khảo sát các di tích (01 cuộc khảo sát di tích Đền thờ xe lửa Tháp Chàm, 02 cuộc khảo sát Đình Tấn Tài, 02 cuộc khảo sát di tích Đình Tấn Lộc, 02 cuộc khảo sát Di tích Cây Me Bảo An, 03 cuộc khảo sát Di tích Số Nhà 35 đường Trưng Nữ Vương, 03 cuộc khảo sát Miếu Đông Sơn, 01 cuộc khảo sát Nhà đồng chí Nguyễn Hữu Hương, 01 cuộc khảo sát Số nhà 30 Nguyễn Du, 01 cuộc khảo sát Đền thờ Đức Thánh Trần, 02 cuộc khảo sát Đình Đông Giang, 02 cuộc khảo sát Miếu Năm Bà).

² Tính đến nay, thành phố đã cấp 38/66 Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất di tích.

tích đã được Nhà nước xếp hạng được quan tâm thực hiện; đồng thời đẩy mạnh xã hội hóa, vận động các tầng lớp xã hội tham gia trong công tác bảo tồn các di sản văn hóa³.

Tổ chức bộ máy thực hiện nhiệm vụ về quản lý, bảo tồn, phát huy các di sản văn hóa được kiện toàn, củng cố. Ủy ban nhân dân các phường, xã đã thành lập Ban Quản lý di tích cấp phường, xã; trong đó, cơ cấu đồng chí Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân làm Trưởng ban và có sự tham gia tích cực của các ban, ngành, đoàn thể. Các Ban Quản lý di tích đều xây dựng quy chế hoạt động, đảm bảo thực hiện đúng quy định pháp luật, khai thác hiệu quả, bảo tồn và phát huy giá trị di tích; công tác bảo vệ, cử người trực tại các di tích được quan tâm; nhiều di tích đã có các bảng giới thiệu khái quát về di tích.

2. Kết quả công tác đầu tư trùng tu, tôn tạo di tích

Công tác trùng tu, tôn tạo các di tích được quan tâm thực hiện. Hằng năm, Ủy ban nhân dân thành phố đã chỉ đạo phòng Văn hóa và Thông tin thành phố phối hợp các Ban Quản lý di tích phường, xã khảo sát các di tích hư hỏng, xuống cấp, đưa vào danh sách sửa chữa. Tất cả các di tích cấp quốc gia và một số di tích cấp tỉnh được quan tâm đầu tư chống xuống cấp bằng các nguồn vốn Chương trình Mục tiêu quốc gia về văn hóa của Trung ương; nguồn vốn của tỉnh, thành phố và xã hội hóa từ Nhân dân địa phương, các mạnh thường quân. Từ năm 2020 đến nay, thành phố đã phối hợp các cơ quan chức năng tiến hành trùng tu, tôn tạo 03 di tích Đình Kinh Dinh (trùng tu năm 2020), Đình Tây Giang (trùng tu năm 2020), Đền thờ Đức Thánh Trần (trùng tu năm 2023); với tổng kinh phí gần 11,5 tỷ đồng (trong đó, xã hội hóa được 460 triệu đồng). Nhìn chung, hoạt động trùng tu, tôn tạo các di tích trên địa bàn đảm bảo đúng quy định của pháp luật, lưu giữ được nét văn hóa, kiến trúc lâu đời của di tích.

Riêng đối với di tích Đền pô xe lửa Tháp Chàm, trong năm 2022, Ban Thường vụ Thành ủy đã chỉ đạo Ủy ban nhân dân thành phố đẩy mạnh xây dựng kế hoạch trùng tu, tôn tạo và phát huy giá trị di tích. Theo đó, Ủy ban nhân dân thành phố đã chỉ đạo phòng Văn hóa và Thông tin thành phố chủ trì, phối hợp với các đơn vị, địa phương tiến hành khảo sát trực tiếp tại di tích Đền pô xe lửa Tháp Chàm và đề ra phương án trùng tu.

3. Kết quả công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di tích

Công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di tích được quan tâm thực hiện. Cấp ủy các tổ chức cơ sở đảng, đặc biệt là Đảng ủy các phường, xã tăng cường

---

³ Từ năm 2020 đến nay, số tiền ngân sách Nhà nước phục vụ cho trùng tu, tôn tạo các di tích trên địa bàn: hơn 11,5 tỷ đồng (trong đó, số tiền Nhân dân đóng góp cho công tác trùng tu, tôn tạo các di tích là 460 triệu đồng). Đặc biệt, Đặc biệt, năm 2023 đã trùng tu, tôn tạo di tích Đền thờ Đức Thánh Trần với số tiền trên 10 tỉ đồng.

phối hợp với các cơ quan liên quan trong công tác bảo tồn, phát huy các giá trị di tích và trong công tác xác lập hồ sơ các di tích trên địa bàn. Ngành giáo dục và đào tạo thành phố chỉ đạo các trường học trên địa bàn tổ chức tham quan di tích cấp Quốc gia, cấp tỉnh. Từ năm 2020 đến nay, các trường học đã tổ chức 171 lượt tham quan các di tích cấp Quốc gia, cấp tỉnh (trong đó, có 57 lượt, với 2.000 lượt người tham quan Di tích Đền pô xe lửa). Thành Đoàn sử dụng trang mạng xã hội, trang facebook “Tuổi trẻ thành phố Phan Rang - Tháp Chàm”, lập mã QR của các di tích để phổ biến thông tin về di tích trên địa bàn. Đến nay, đã đăng 20 tin bài liên quan về di tích trên địa bàn; có hơn 1000 lượt đoàn viên truy cập mã QR về thông tin “Địa chỉ đỏ”.

Thực hiện chủ trương phát triển du lịch thành phố Phan Rang - Tháp Chàm theo hướng chuyên nghiệp, bền vững, gắn với việc bảo tồn và phát huy các giá trị di tích, thành phố đã đưa các di tích vào khai thác phục vụ khách du lịch. Các di tích, đặc biệt là Tháp Pô Klông Garai (phường Đô Vinh) và Chùa Ông (phường Kinh Dinh) được giữ gìn, phát huy giá trị nghệ thuật kiến trúc, góp phần quan trọng tạo nên sự hấp dẫn, độc đáo, là điểm tham quan thu hút nhiều khách du lịch trong và ngoài nước⁴; qua đó giúp quảng bá, giới thiệu hình ảnh, văn hóa Phan Rang - Tháp Chàm đến du khách trong và ngoài nước.

4. Kết quả công tác giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa và tiềm năng thế mạnh địa phương cho đoàn viên, thanh niên, học sinh

Công tác giáo dục lịch sử truyền thống lịch sử, văn hóa và tiềm năng thế mạnh địa phương cho đoàn viên, thanh niên, học sinh được các cấp ủy đảng quan tâm chú trọng, đạt nhiều kết quả tích cực.

Hằng năm, công tác giáo dục, giảng dạy lịch sử Đảng bộ, lịch sử truyền thống địa phương được đưa vào chương trình, kế hoạch mở lớp của Trung tâm Chính trị thành phố thông qua các lớp bồi dưỡng lý luận chính trị, kiến thức quốc phòng, các lớp tập huấn nghiệp vụ...⁵. Phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố chỉ đạo các trường học trên địa bàn triển khai thực hiện việc lồng ghép, tích hợp nội dung lịch sử truyền thống địa phương vào chương trình giảng dạy theo quy định; lồng ghép trong sinh hoạt ngoại khóa, hội thi, hội diễn, hoạt động hè⁶; tổ chức cho thanh thiếu niên học sinh các hoạt động tình nguyện, bảo vệ môi trường, giúp đỡ người nghèo và các đối tượng chính sách trong cộng đồng; trưng bày sách lịch sử truyền thống tại các tủ sách xã, phường và thư viện các trường học để cán bộ, giáo

⁴ Số lượng khách đến tham quan các di tích trên đạt khoảng 2.000 lượt người/năm

⁵ Trong 05 năm qua, Trung tâm Chính trị thành phố đã tổ chức được 28 lớp bồi dưỡng lồng ghép nội dung lịch sử Đảng, lịch sử Đảng bộ địa phương, lịch sử truyền thống, với 2.260 lượt học viên tham gia.

⁶ - Hình thức lồng ghép, tích hợp nội dung lịch sử truyền thống địa phương vào chương trình giảng dạy theo quy định: cấp trung học cơ sở là 140 tiết/năm; cấp tiểu học là 05 tiết/năm

- Tổ chức tham quan di tích cấp Quốc gia, cấp tỉnh: 171 lần; Tham quan, học tập, chăm sóc cảnh quan tại các đài liệt sĩ địa phương: 36 lần; tham quan tìm hiểu các thế mạnh của tỉnh, thành phố: 177 lần.

viên, nhất là đoàn viên, học sinh tìm hiểu về truyền thống quê hương. Ngoài ra, các trường trên địa bàn thường xuyên các buổi thuyết trình, tọa đàm về tiềm năng phát triển kinh tế, du lịch và văn hóa của địa phương. Nhiều chương trình hội thảo định hướng nghề nghiệp được tổ chức, khuyến khích thanh thiếu niên học sinh, nhất là học sinh cuối cấp trung học cơ sở khai thác tiềm năng của địa phương để xác định hướng phát triển sự nghiệp của bản thân trong tương lai. Thông qua các buổi thuyết trình, tọa đàm đã giúp thanh thiếu niên học sinh nhận thức rõ hơn về các cơ hội nghề nghiệp và tương lai.

Ban Thường vụ Thành ủy đã chỉ đạo Thành đoàn tăng cường công tác giáo dục truyền thống lịch sử, tiềm năng thế mạnh của địa phương cho đoàn viên, thanh niên thành phố. Tổ chức tọa đàm tuyên truyền kỷ niệm các ngày lễ, các ngày kỷ niệm trọng đại của Đảng, đất nước, của Đoàn; tuyên truyền về lịch sử của Đoàn thanh niên gắn với những tấm gương anh hùng trẻ tuổi trong lịch sử dân tộc. Đồng thời, lồng ghép tuyên truyền giáo dục truyền thống lịch sử, tiềm năng thế mạnh của địa phương trong các buổi sinh hoạt tư tưởng cho đoàn viên, thanh niên; các lớp bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ. Từ 2020 đến nay, Thành Đoàn đã tổ chức hơn 1.020 cuộc tọa đàm; với hơn 12.000 lượt đoàn viên tham gia. Tổ chức các hoạt động “Về nguồn”, tham quan các “Địa chỉ đỏ”, tổ chức Lễ thấp nền tri ân các anh hùng liệt sĩ tại Đài Liệt sĩ tỉnh và tất cả các Đài tưởng niệm trên địa bàn thành phố; thăm tặng quà, giúp đỡ gia đình thương binh, liệt sĩ, gia đình có công cách mạng, Bà Mẹ Việt Nam anh hùng... Đến nay, Thành Đoàn đã tổ chức 10 hoạt động “Về nguồn”, với trên 400 lượt đoàn viên tham gia; tổ chức 52 lần thấp nền tri ân các anh hùng liệt sĩ tại Đài liệt sĩ tỉnh và tất cả các Đài tưởng niệm trên địa bàn, với 1.560 lượt đoàn viên tham gia; tổ chức 68 lần thăm tặng, quà các gia đình chính sách, người có công, Bà Mẹ Việt Nam anh hùng, với trên 120 đoàn viên tham gia, đã tặng trên 100 suất quà. Thực hiện đảm nhận công trình, phần việc thanh niên bằng việc tu sửa, trang trí, trông và chăm sóc cây xanh khu vực Đài tưởng niệm. Từ 2020 đến nay, Thành Đoàn đã đảm nhận 05 công trình; với 150 lượt đoàn viên tham gia. Tích cực tham gia các cuộc thi về tìm hiểu lịch sử, quê hương, đất nước do tỉnh, thành phố tổ chức. Trong 05 năm qua, các tổ chức Đoàn trực thuộc đã tham gia chương trình “Những mốc son lịch sử” do tỉnh tổ chức, với 15 đoàn viên tham gia; năm 2023, tham gia “Tìm hiểu về lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh và quê hương Phan Rang - Tháp Chàm” với 31 tổ chức Đoàn cơ sở tham gia. Tham gia trào lưu review “Ninh Thuận - Miền đất hội tụ những giá trị khác biệt” nhằm giới thiệu, quảng bá hình ảnh về vùng đất, di tích lịch sử, con người, văn hóa, du lịch đặc trưng của địa phương do Tỉnh đoàn tổ chức. Thành Đoàn đã tổ chức 01 lượt review. Sử dụng trang mạng xã hội, trang facebook “Tuổi trẻ thành phố Phan Rang - Tháp Chàm”, truy cập mã QR để phổ biến thông tin về di sản văn hóa và lịch sử địa phương. Đến nay, đã đăng 20 tin bài liên quan về di

sản văn hóa và lịch sử địa phương; có hơn 1000 lượt đoàn viên truy cập mã QR về thông tin “Địa chỉ đỏ”.

Với nhiều hoạt động phong phú, đa dạng, thông qua nhiều hình thức, công tác tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng bộ, lịch sử truyền thống cách mạng đạt được những kết quả tích cực, đóng góp hiệu quả vào việc bồi dưỡng thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, làm cho lịch sử Đảng bộ, truyền thống cách mạng thấm sâu hơn vào tâm trí của mỗi cán bộ, đảng viên và đông đảo quần chúng nhân dân; qua đó khơi dậy tình yêu quê hương đất nước, lòng tự hào dân tộc, củng cố niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, đấu tranh có hiệu quả chống lại các luận điệu sai trái và âm mưu của các thế lực thù địch xuyên tạc lịch sử Đảng nói chung và lịch sử Đảng bộ, lịch sử truyền thống cách mạng nói riêng; động viên cán bộ, đảng viên, quần chúng nhân dân, nhất là thế hệ trẻ, tích cực tham gia vào công cuộc đổi mới, xây dựng thành phố ngày càng văn minh, hiện đại.

III. HẠN CHẾ

1. Hạn chế và khó khăn, vướng mắc

- Công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di tích kiến trúc nghệ thuật gặp rất nhiều khó khăn khi có nhiều di tích đang trong tình trạng xuống cấp.

- Công tác bảo vệ di tích có lúc, có nơi còn chưa tốt, một số di tích còn bị xâm hại (Di tích Cây Me Bảo An).

2. Nguyên nhân

2.1. Nguyên nhân chủ quan

Đội ngũ cán bộ quản lý di sản và Ban Quản lý di tích còn kiêm nhiệm, chưa được đào tạo chuyên môn nên trong thực hiện công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản, nhất là công tác bảo tồn di tích vẫn còn thiếu sót, hạn chế.

2.2. Nguyên nhân khách quan

- Kinh phí đầu tư của Nhà nước và huy động xã hội hóa cho công tác tu bổ, tôn tạo các di sản đã được xếp hạng chưa đáp ứng so với nhu cầu và nhiệm vụ đề ra.

- Phần lớn các di tích kiến trúc nghệ thuật có niên đại trên dưới 100 năm, vật liệu kiến trúc chủ yếu làm bằng gỗ, vôi vữa, cùng với tác động khắc nghiệt của khí hậu nên đã ảnh hưởng đến sự tồn tại của công trình.

IV. NHIỆM VỤ, GIẢI PHÁP TRỌNG TÂM

1. Cấp ủy, chính quyền, Mặt trận và các đoàn thể tiếp tục quán triệt và tích cực thực hiện các văn bản của Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Thành ủy thực hiện công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di sản; xem đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng của công tác chính trị, tư tưởng.

2. Tăng cường tuyên truyền nâng cao nhận thức của Nhân dân về ý thức giữ gìn, bảo vệ di sản văn hóa vật thể và phi vật thể; đồng thời phát huy vai trò giám sát của xã hội, của cộng đồng trong công tác bảo tồn, phát huy di sản. Nâng cao chất lượng phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” gắn với xây dựng đô thị văn minh, văn hóa nông thôn mới.

3. Công tác tu bổ, tôn tạo di tích phải luôn đặt tiêu chí giữ gìn cái gốc, cái nguyên bản là mục tiêu hàng đầu và mang tính bắt buộc; cần chú ý cảnh quan, giữ gìn giá trị di tích gốc. Các địa phương, Ban quản lý di tích cần chú trọng và có giải pháp khắc phục kịp thời tình trạng đưa các loại đồ cúng tiến, tượng, linh vật ngoại lai, xa lạ vào khuôn viên di tích, làm mất giá trị văn hóa của di tích.

4. Khai thác hợp lý giá trị của các di tích trong phát triển du lịch, dịch vụ để không ngừng quảng bá hình ảnh, con người Phan Rang - Tháp Chàm đến du khách trong và ngoài nước; trong đó, tăng cường đẩy mạnh công tác chuyển đổi số trong quảng bá du lịch, kết hợp số hóa các di tích lịch sử, văn hóa trên địa bàn. Bên cạnh đó, xử lý hài hòa quan hệ giữa phát triển du lịch với việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, bảo vệ môi trường.

5. Thực hiện tốt công tác bồi dưỡng, đào tạo và kiện toàn đội ngũ cán bộ theo hướng ổn định, lâu dài, thống nhất về tổ chức bộ máy, bố trí đủ cán bộ chuyên trách. Chú trọng và thường xuyên đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ cán bộ quản lý, cán bộ chuyên môn làm công tác bảo tồn và các Ban Quản lý di tích.

6. Quan tâm đầu tư kinh phí cho việc trùng tu, tôn tạo di tích; đồng thời đẩy mạnh xã hội hóa và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực xã hội cho công tác biên soạn lịch sử và công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích, tạo điều kiện thuận lợi nhất để Nhân dân trực tiếp tham gia bảo vệ và phát huy giá trị di tích, vừa được trực tiếp hưởng thụ thành quả do hoạt động này mang lại.

7. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát để tăng cường vai trò lãnh đạo của các cấp ủy đối với công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích nhằm nhận rõ khó khăn, vướng mắc, kịp thời chỉ đạo khắc phục; đồng thời, chỉ đạo tiên hành sơ kết, tổng kết nghiêm túc việc triển khai thực hiện các văn bản chỉ đạo của Đảng về công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích. Quan tâm phát hiện, biểu dương, khen thưởng và nhân rộng các điển hình tiên tiến, mô hình hay, cách làm hiệu quả trong công tác công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích địa bàn thành phố.

VI. KIẾN NGHỊ ĐỐI VỚI BAN CÁN SỰ ĐẢNG ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH

- Quan tâm phân bổ ngân sách cho công tác trùng tu, tôn tạo, phát huy tối đa giá trị di tích và sửa chữa các di tích cấp Quốc gia, cấp Tỉnh kịp thời.

- Chỉ đạo các ngành liên quan thường xuyên mở lớp bồi dưỡng kiến thức chuyên môn về quản lý di tích cho các thành viên của Ban Quản lý di tích.

Trên đây là Báo cáo khái quát kết quả thực hiện công tác quản lý, trùng tu, tôn tạo, bảo tồn và phát huy giá trị di tích.

Nơi nhận:

- Thường trực Tỉnh ủy,
- Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy,
- Thường trực Thành ủy,
- Ủy ban nhân dân thành phố,
- Các tổ chức cơ sở đảng trực thuộc,
- Lưu Văn phòng.

**T/M BAN THƯỜNG VỤ
PHÓ BÍ THƯ**

Bùi Văn Phú